

Господар трохи дивакуватий: він провів забагато років, читаючи книжки десь за морем, розмовляє в кабінеті сам до себе, не завжди відповідає на привітання й має забагато волосся. Угвина тітка розповіла йому все це тихим голосом, доки вони йшли доріжкою. «Але він чоловік хороший, – додала вона. – І якщо добре працюватимеш – добре їстимеш. Навіть м'ясо щодня». Вона спинилася сплюнути – слина вилетіла з рота з мокрим звуком і впала на траву.

Угву не міг повірити, що бодай хтось, навіть господар, з яким він житиме, їсть м'ясо щодня. Однак не став сперечатися з тіткою, бо був надто переповнений очікуваннями, надто перейнятий думками про своє нове життя далеко від рідного села. Вони вже досить довго йшли пішки, відколи злізли з вантажівки на стоянці, і післяполуднєве сонце пекло йому потилицю. Але він не зважав і був готовий пройти ще багато годин навіть під пекучим сонцем. Ніколи в житті він не бачив нічого схожого на вулиці, які з'явилися за воротами університету, вулиці такі рівні й висмолені, що йому кортіло притулитися до них щобою. Ніякими словами не вдасться йому описати сестрі Ануліці тутешні будинки, пофарбовані в колір неба й вишикувані рядком, наче ввічливі, гарно вбрані чоловіки, й живі загорожі, які їх розділяли, підстрижені згори так рівно, аж скидалися на столи, обліплені листям.

Тітка йшла швидше, ляскіт її капців відлунював на по-рожній вулиці. Угву подумки поцікавився, чи й вона теж крізь тонкі підшви відчуває, як нагріваються смола і вугілля. Вони проминули знак «Одім-стріт», й Угву беззвучно вимовив «стріт», як робив щоразу, коли бачив не надто довге слово англійською. Зайшовши у двір, він відчув солодкий п'яний аромат і був певний, що це пахли білі квіти, які росли кущиками біля входу. Кущики мали форму невеликих пагорбів. Виблискувала галявина. Над нею літали метелики.

— Я сказала господареві, що ти навчишся всього швиденько, *osíco-osíco*, — мовила тітка. Угву зосереджено кивнув, хоч вона вже сто разів це повторювала і стільки ж розповідала про те, як так сталося, що йому пощастило: тиждень тому, підмітаючи коридор математичного факультету, вона почула, як господар сказав, що шукає служку, який би прибирав у нього вдома, а вона одразу ж сама зголосилася допомогти, перш ніж його друкарка чи секретарка змогли когось запропонувати.

— Я швидко навчусь, тітонько, — відповів Угву, не відводячи очей від автомобіля в гаражі. Металева смужка оперізувала синій корпус, ніби намисто.

— Пам'ятай, щоразу як він тебе покличе, треба відповідати «Так, са'!».

— Так, са'! — повторив Угву.

Вони стояли перед скляними дверима. Угву стримав бажання простягнути руку й торкнутися бетонної стіни, відчути, як вона відрізняється на дотик від глиняних стін хижки його матері, на яких іще досі виднілися бліді візерунки з відбитків пальців, що їх ліпили. На якусь мить йому захотілося повернутися туди, в материну хижку, під тінисту прохолоду солом'яного даху, або ж у хижку тітки, єдину в селі, що мала дах із гофрованої сталі.

Тітка постукала по склу. Угву було видно білі завіски за дверима. Чийсь голос сказав англійською:

— Так, заходьте.

Вони скинули капці, перш ніж увійти. Угву ще не доводилося бачити такої просторої кімнати. Попри поставлені напівкілограм брунатні канапи, приставні столики між ними й завалені книжками полиці та стіл посередині з вазою червоних і білих пластикових квітів, усе одно здавалося, що в кімнаті забагато місця. Господар сидів у кріслі, вбраний у майку й шорти. Він сидів зігнувшись, закрив книжкою лице, наче й не пам'ятав, що тільки-но запросив когось увійти.

— Доброго дня, са'! Ось той хлопець, — сказала Угвіна тітка.

Господар звів очі. Його шкіра була дуже темна, наче стара кора, а волосся на грудях і ногах — темнішого відтінку. Він зняв окуляри.

— Який хлопець?

— Служка, са'.

— О-о, так, ти привела служку. *І кпотаго я*, — господарева мова ібо здалася Угву м'якою, наче пір'я. Це була ібо, забарвлена плавними звуками англійської мови, ібо людини, яка англійською розмовляла часто.

— Він старанно працюватиме, — сказала тітка. — Він дуже хороший хлопець. Просто кажіть йому, що робити. Дяки, са'!

Господар пробурмотів щось у відповідь, неуважно дивлячись на Угву з тіткою, наче їхня присутність заважала йому пригадати щось важливе. Тітка погладила Угву по плечу, прошепотіла, що він має гарно показати себе, та обернулася до дверей. Коли вона пішла, господар знову надів окуляри й повернувся лицем до книжки, ще більше розслабився і нахилився, витягнувши ноги. Навіть перегортаючи сторінки, він не відривав очей від рядків.

Угву стояв біля дверей і чекав. Сонячне світло лилося крізь вікна, і час від часу лагідний вітерець підіймав завіски. Тишу в кімнаті порушував тільки шелест сторінок, які він гортав. Угву якийсь час постояв, а тоді почав підсуватися ближче й ближче до книжкової шафи, наче хотів у ній сховатися, а потім опустився на підлогу, обіймаючи колінами свою торбину

з рафії. Він підвів очі на стелю, таку високу, таку пронизливо білу. Заплющив їх і спробував уявити собі цю простору кімнату з інакшими меблями, але не зміг. Він розплющив очі, перейнятий новим зачудуванням, і роззирнувся, аби переконатися, що все це — справжнє. Подумати-но, він сидітиме на цих канапах, начищатиме цю гладеньку, аж слизьку підлогу, пратиме ці прозорі завіски.

— Кеду афа лі? Як тебе звати? — запитав господар, злякавши його.

Угву підвівся.

— Як тебе звати? — запитав господар знову й сів рівно.

Він заповнював собою крісло, густе волосся високо стирчало на голові, руки м'язисті, плечі широкі; Угву уявляв собі старшого чоловіка, когось слабкого, і тепер злякався, що, можливо, не догодить господареві, який виглядав таким по-молодечому сильним, який виглядав так, наче нічого не потребує.

— Угву, са'.

— Угву. І ти прийшов з Обукпи?

— З Опі, са'.

— Тобі може бути скільки завгодно років, від дванадцяти до тридцяти, — господар примружився. — Напевно, тринадцять, — він сказав «тринадцять» англійською.

— Так, са'.

Господар повернувся до своєї книжки. Угву просто стояв. Господар перегорнув кілька сторінок і підвів очі.

— *Н'ва*, йди на кухню, знайди собі щось поїсти в холодильнику.

— Так, са'.

Угву нашорошено зайшов на кухню, повільно переставляючи ноги. Побачивши білий ящик, заввишки майже з нього самого, він збагнув, що то холодильник. Тітонька розповідала: це холодна комора, де тримають харчі, щоб не зіпсувалися. Він відчинив дверцята й ахнув, коли холодне повітря війнуло

* Пальмове волокно. — Тут і далі, якщо не вказано інше, посторінкові примітки перекладачок.

в обличчя. Помаранчі, хліб, пиво, солодка вода: багато продуктів у пакетах і бляшанках стояло на полицях різної висоти, а на найвищій — масна печена курка, ціла, але без ноги. Угву простягнув руку й торкнувся її. Холодильник важко дихнув йому у вуха. Він знову торкнувся курки та облизав пальці, а тоді відірвав ногу та обгризав її, доки в нього в руці не лишилися тільки розтрощені, обсмоктані уламки кісток. Далі відламав собі хліба, такий кусень, яким був би радий поділитися з братами й сестрами, якби якийсь родич прийшов у гості й приніс хліб у подарунок. Він їв швидко, перш ніж господар встиг би увійти й передумати. Він саме доїв і стояв біля раковини, намагаючись пригадати, що саме тітка казала про те, як відкрити кран, щоб вода полилася, наче з джерела, коли в кухню ввійшов господар. Він надягнув сорочку з малюнком і штани. Пальці на ногах стирчали зі шкіряних капців і здавалися жіночними, можливо, тому, що були такі чисті — вони належали ногам, завжди взутим у черевики.

— Що таке? — запитав господар.

— Са'? — Угву вказав на раковину.

Господар підійшов і відкрив металевий кран.

— Роздивися будинок і постав свою торбину в першій кімнаті по коридору. Я піду прогуляюся, провітрю голову, і *нуго*?

— Так, са'.

Угву дивився, як він вийшов через задні двері. Він не був високий. Ходу мав швидко, енергійну, він скидався на Ізеагу — чоловіка, що був чемпіоном з рукопашного бою в Угвиному селі.

Угву закрив кран, знову його відкрив, тоді знову закрив. Відкривав і закривав, доки не роземіявся від магії протічної води, а також курятини й хліба, які зігрівали йому шлунок. Він проминув вітальню й потрапив у коридор. Стосики книжок стояли на полицях і столах у трьох спальнях, на раковині й шафках у ванній, громадилися від підлоги до стелі в кабінеті, а в коморі стоси старих журналів лежали поруч ящиків з колою й коробок з пивом «Прем'єр». Деякі книжки

лежали сторінками донизу, розгорнуті, наче господар, ще не дочитавши їх, уже поспішив узятися до інших. Угву спробував прочитати їхні назви, але ті були задовгі, закладні. «Непараметричні методи». «Африканське опитування». «Великий ланцюг буття». «Нормандський вплив на Англію». Він переходив з кімнати в кімнату на пальчиках, бо його ступні здавалися брудними, і в ньому наростало бажання догодити господареві, залишитися в цьому будинку з м'ясом і холодною підлогою. Він роздивлявся унітаз, проводячи рукою по чорному пластмасовому сидінню, коли почув господарів голос.

— Де ти, чоловіче мій добрий? — він сказав «чоловіче мій добрий» англійською.

Угву забіг до вітальні.

— Так, са'!

— Нагадай-но, як тебе звати?

— Угву, са'.

— Так, Угву. Дивися, *ніі анья*, ти знаєш, що це таке? — господар вказав пальцем, й Угву глянув на металеву коробочку з небезпечними на вигляд ручками.

— Ні, са', — відповів Угву.

— Це радіола. Вона нова й дуже хороша. Не така, як ті старі грамофони, що треба накручувати й накручувати. Ти маєш бути з нею обережний, дуже обережний. Її треба всіляко оберегати від води.

— Так, са'.

— Я їду грати в теніс, а тоді піду в клуб для співробітників, — господар узяв зі столу кілька книжок. — Можливо, повернуся пізно. Тож облаштовуйся й відпочивай.

— Так, са'.

Провівши поглядом господаря, що виїхав із двору, Угву підійшов до радіоли й уважно її роздивився не чіпаючи. Потім обійшов будинок, згори донизу, торкаючись книжок, завісок, меблів і тарілок, а коли опустилися сутінки, ввімкнув світло й милувався яскравою лампочкою, що звисала зі стелі — вона не відкидала довгих тіней на стіни, як лампи з пальмовою

олією вдома. Мати зараз готує вечерю, розтовкуючи *аклу** у ступці, міцно тримаючи товкачика обома руками. Чіоке, молодша дружина, пильнує казанок з ріденьким супом, поставлений на три камені над вогнем. Діти повернулися від струмка й тепер дражняться і ганяють одне одного під хлібним деревом. Певно, Ануліка за ними приглядає. Тепер вона найстарша дитина в сім'ї, і коли всі сядуть навколо вогню вечеряти, вона припинить сварки, коли менші діти сперечатимуться за смужки сухої риби в супові. Вона дочекається, доки *аклу* з'їдять, а тоді розділить рибу так, щоб кожному дісталось по шматку, а найбільший залишить собі, як і він сам завжди робив.

Угву відчинив холодильник і з'їв ще трохи хліба з куркою, швидко запихаючи їжу до рота, а серце гупало так, наче він біг; потім відірвав ще кілька шматків м'яса й висмикнув курці крила. Він поклав ці кусні в кишені шортів, перш ніж пішов у спальню. Він триматиме їх у себе, доки не навідається його тітка, і попросить її віддати їх Ануліці. Може, навіть попросить віддати трохи й Ннесіначі. Можливо, завдяки цьому Ннесіначі нарешті його помітять. Він так і не дізнався, якими саме родинними зв'язками пов'язані вони з Ннесіначі, але знав, що вони належать до однієї *умунні*** і, відповідно, одружуватися їм заборонено. І все ж йому хотілося б, щоб мати перестала називати Ннесіначі його сестрою і казати щось на кшталт: «Віднеси, будь ласка, цю пальмову олію мамі Ннесіначі, а якщо її не буде вдома, то залиш своїй сестрі».

Ннесіначі завжди говорила до нього якимсь непевним голосом, не дивлячись, ніби його присутність не мала ніякого значення. Іноді вона називала його Чіеджіною, іменем його двоюрідного брата, зовсім на нього не схожого, і коли він казав: «Це я», — вона відповідала: «Пробач мені, Угву, мій брате», — зі стриманою формальністю, яка означала, що розмові

* Нігерійська страва. Волога паста, зроблена зі схожого на картоплю коренеплоду маніок, або касава.

** Родова лінія з чоловічого боку.